

5 Trädgårdsodling

Kapitel 5 innehåller information om

– *Frilandsarealer*

– *Växthus- och bänkgårdsytor*

– *Skördar av köks- och trädgårdsväxter, frukt och bär*

– *Fruktträd (äpplen och päron)*

Ekologisk odling av trädgårdsväxter redovisas i kapitel 11.

Sammanfattning

År 2011 bedrevs trädgårdsodling vid 1 900 företag i landet. Frilandsodling förekom på 76 % av företagen på en sammanlagd areal av drygt 12 600 hektar. Växthusodling förekom på 700 företag med en sammanlagd yta av 2,7 milj. m². Den genomsnittliga frilandsarealen var 8,7 hektar per företag 2011. Sedan 1987 har genomsnittsarealen ökat med 164 %. Under samma period har den genomsnittliga växthusarealen per företag ökat med 83 % och var 3 837 m² år 2011. Antalet företag med växthusproduktion var 698 stycken. (**tabellerna 5.1–2**).

Av arealen för enskilda köksväxter på friland var morotsarealen störst (1 900 ha) följt av isbergssallat (1 100 ha) samt matlök (1 000 ha) år 2011. Frilandsarealen av köksväxter har ökat 11 % mellan 2008 och 2011. Odlingen av enskilda köksväxter varierar dock. Procentuellt sett har arealen av majs ökat mest medan arealen av kålrot minskat mest mellan dessa år. Både majs och kålrot är dock små grödor och utgör 2 respektive 3 % av hela köksväxtarealen.

Äpplen och jordgubbar svarade för de största arealerna av frukt respektive bär.

Av den totala frilandsarealen år 2011 upp tog morötter och jordgubbar tillsammans en tredjedel. Morötter odlades av 295 och jordgubbar av 383 företag (**tabell 5.3**).

Den odlade arealen för äppelträd uppgår år 2012 till 1 494 ha och består av drygt 2,5 milj. träd. De vanligaste äppelsorterna är Ingrid Marie och Aroma som odlas på 24

respektive 20 % av den totala äppelarealen i Sverige (**tabell 5.5**).

Päronodlingen i Sverige omfattar 268 000 träd på en yta av 196 ha. De vanligaste päronsorterna i Sverige är Clara Frijs samt Carola som odlas på 38 respektive 14 % av päronarealen.

Odlingen av trädgårdsväxter i växthus och bänkgård dominerades på köksväxtsidan av gurka och tomater år 2011. En ökning har skett för gurka, medan tomaternas omfattning minskat sedan 2008. Tulpan som snittblomma är den största produkten i gruppen lökblommor. År 2011 producerades det 152 miljoner tulpaner (**tabell 5.6**).

Antalet företag med trädgårdsodling i växthus och bänkgård har minskat för alla växttyper. Sedan 2008 har antal företag som odlar snittblommor halverats. Ytan för köksväxter har böljat upp och ned de senaste 20 åren och upptar nu 122 ha (**tabell 5.7**).

Om statistiken

Trädgårdsodling

Med trädgårdsodling avses odling av köksväxter, blommor, krukväxter, frukt, bär och plantskolealster.

Med trädgårdsföretag avses företag och andra enheter (institutioner, anstalter m.fl.) med trädgårdsodling omfattande minst 200 m² växthus eller minst 0,25 hektar frilandsareal. Odlingar i hemträdgårdar eller för husbehov medräknas ej.

Frilandsarealer och växt- husytor i Lantbruksregistret

Uppgifter om frilandsarealer och växthusytor har i huvudsak erhållits årligen under perioden 1970–1999 via Lantbruksregistret. Undantag har skett främst de år då särskild trädgårdsräkning/-inventering gjorts. LBR-insamlingen syftade enbart till att ge en grov bild av produktionsresurserna inom frilands- och växthusodlingen vad avser antal företag, arealer, växthusytor m.m.

Trädgårdsräkningar och - inventeringar

Intermittent sedan 1977 har med 3–5 års mellanrum uppgifter insamlats i särskilda trädgårdsräkningar/-inventeringar. Räkningarna /inventeringarna syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juni-insamlingen för LBR. I trädgårdsräkningarna erhålls för frilandsodlingen bl.a. skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar som genomförts avseende 1984, 1990, 1996 och 2002 skiljer sig från trädgårdsräkningarna främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m.m.

Trädgårdsräkningar/-inventeringar, som man numera inte skiljer på, avses ske vart tredje år.

Antalet fruktträd 2012 redovisas för äpplen och päron i Sverige. Statistiken baseras på en enkätundersökning till alla registrerade äppel- och päronodlare i Jordbruksverkets lantbruks- och stödregister, samt ett urval företag som registrerat fruktodling i Statistiska centralbyråns företagsregister. Undersökningen omfattar företag som enligt Jordbruksverket bedriver fruktodling om minst 2 500 m².

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodling enligt LBR har publicerats av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 0001.

Trädgårdsproduktion 2005, 2008 och 2011 har publicerats i Statistiska meddelanden, serie JO, senast JO 33 SM 1201.

Antalet fruktträd 2012 har publicerats i JO 33 SM 1301.

Uppgifter från trädgårdsinventeringen 2003 (avseende uppgifter för 2002) har publicerats i JO 33 SM 0301 och från trädgårdsräkningen 2000 (avseende uppgifter för 1999) i JO 36 SM 0001.

Statistiska meddelanden är tillgängliga på SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se resp. www.jordbruksverket.se).

Statistik rörande ekologisk odling redovisas i kapitel 11.

Tabell 5.1
Växthus- och frilandsareal för trädgårdsodling och antal företag med odling 2011

Areas of greenhouses and outdoor cultivation and number of holdings

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Område	Växthus		Friland		Totala antalet företag ¹
	Yta, 1 000-tal m ²	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>					
Stockholms	226	53	53	31	73
Uppsala	35	23	76	28	41
Södermanlands	51	27	68	34	48
Östergötlands	89	42	456	77	104
Jönköpings	25	16	167	42	52
Kronobergs	24	16	38	23	34
Kalmar	52	26	760	89	106
Gotlands	28	13	916	77	83
Blekinge	108	22	528	81	90
Skåne	1 358	181	7 774	493	627
Hallands	164	43	434	84	116
Västra Götalands	196	84	638	154	206
Värmlands	25	13	100	20	27
Örebro	34	23	99	38	52
Västmanlands	52	12	29	15	23
Dalarnas	23	23	116	24	37
Gävleborgs	39	19	48	24	38
Västernorrlands	27	18	41	25	38
Jämtlands	4	7	67	21	27
Västerbottens	76	16	50	25	37
Norrbottnens	42	21	166	38	49
<i>Hela riket</i>					
2011	2 678	698	12 623	1 443	1 908
2008	2 657	784	11 976	1 666	2 213
2005	3 013	971	12 557	1 853	2 584
2002	3 373	1 143	12 081	2 044	3 004
1999	3 273	1 264	12 233	2 346	3 199
1996	3 394	1 414	13 412	2 869	3 729
1993	3 357	1 524	12 921	3 300	4 214
1990	3 282	1 460	12 144	3 452	4 326
1987	3 345	1 609	13 456	4 106	5 028

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling kan överstiga totala antalet.

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.2**Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1987–2011***Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoor cultivation and number of holdings*Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.*Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.*

	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008	2011
Växthus									
yta, 1 000 m ²	3 345	3 282	3 357	3 394	3 273	3 373	3 013	2 657	2 678
antal företag	1 609	1 460	1 524	1 414	1 264	1 143	971	784	698
medelareal, m ²	2 100	2 200	2 200	2 400	2 600	3 000	3 100	3 390	3 837
Bänkgård									
yta, m ²	96 835	..	80 607	..	44 424
antal företag	287	..	174	..	77
Friland									
yta, ha	13 456	12 144	12 921	13 412	12 233	12 081	12 557	11 977	12 623
antal företag	4 106	3 452	3 300	2 869	2 346	2 044	1 853	1 666	1 443
medelareal, ha	3,3	3,5	3,9	4,7	5,2	5,9	6,8	7,2	8,7
Totalt antal företag	5 028	4 326	4 214	3 729	3 199	3 004	2 584	2 213	1 908

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.3
Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland

Outdoor cultivation of horticultural plants

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Växtslag	2005			2008			2011		
	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ¹	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ¹	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ¹
<i>Köksväxter</i>									
Blomkål	311	5 450	96	236	3 798	83	293	5 830	94
Broccoli	246	1 944	117	217	1 485	102	255	2 138	114
Dill	175	969	122	158	709	140	156	729	139
Gurka	226	11 503	102	161	7 247	73	160	8 678	80
Isbergssallat	1 211	27 199	84	1 222	28 482	74	1 128	25 830	73
Annan sallat
Kålrot	163	4 894	124	209	6 807	105	192	5 254	99
Majs	140	993	93	67	351	93	153	1 273	69
Matlök	902	28 614	274	849	32 793	230	1 017	41 623	218
Morot	1 727	96 228	419	1 734	91 609	356	1 927	104 870	295
Palsternacka	180	4 717	80	228	5 494	87	349	9 320	107
Purjolök	127	3 424	92	144	3 534	94	181	5 013	84
Rödbeta	288	12 699	159	276	10 283	170	331	10 258	166
Salladskål
Spenat	243	2 113	30	161	1 567	36	167	2 703	23
Vitkål	370	15 557	156	392	16 962	135	428	17 795	132
Övriga köksväxter	738	..	296	999	..	559	1 060	..	356
Summa köksväxter	7 047	..	987	7 053	..	901	7 798	..	791
<i>Frukt</i>									
Körsbär	139	140	77	101	249	63	95	173	48
Plommon	94	311	104	88	334	98	69	540	75
Päron	197	1 687	127	168	1 629	116	156	2 452	94
Äpple	1 440	17 683	259	1 432	22 150	276	1 371	20 684	236
Summa frukt	1 871	..	309	1 789	..	324	1 690	..	262
<i>Bär</i>									
Hallon	156	250	160	157	448	129	136	432	135
Jordgubbar	2 401	12 137	525	1 997	11 711	423	2 130	12 652	383
Svarta vinbär	511	493	175	378	313	150	294	280	119
Övriga bär	123	..	68	134	..	125	109	..	100
Summa bär	3 191	..	767	2 665	..	642	2 668	..	566
<i>Plantskoleväxter</i>	393	17 453 ²	107	419	19 786 ²	106	375	14 905 ²	68

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

2) Plantskoleväxter redovisas i 1 000 styck.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.4
Frilandsodlingens omfattning 1987–2011

Outdoor cultivation

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008	2011
Köksväxter									
areal, hektar	6 235	5 791	6 257	6 572	6 150	6 767	7 047	7 053	7 798
antal företag	2 321	1 825	1 693	1 424	1 158	1 045	987	901	791
Frukt									
areal, hektar	3 115	2 391	2 334	2 232	2 011	1 862	1 871	1 789	1 690
antal företag	558	503	460	425	365	350	309	324	262
Bär									
areal, hektar	3 239	3 140	3 439	3 733	3 358	2 909	3 191	2 665	2 668
antal företag	1 429	1 236	1 249	1 140	949	811	767	642	566
Snittblommor									
areal, hektar	73	65	89	67	47
antal företag	200	156	200	168	97
Plantskoleväxter									
areal, hektar	737	706	740	761	616	435	393	419	375
antal företag	303	246	230	194	181	160	107	106	68

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.5
Äppel- och päronsorter. Planterad areal och antal träd 2012

Apple- and pear varieties. Planted area and number of trees

Avser samtliga kända äppel- och päronodlare med minst 2 500 m² fruktodling

Figures refer to all known holdings growing apples and pears with at least 2 500 square metres of fruit trees

Sort	Antal, hektar	Antal träd
Äpple		
Totalt i riket	1 494,1	2 537 573
Varav Ingrid Marie	364,8	551 996
Aroma	305,1	533 093
Discovery	181,1	317 982
Cox Orange	95,4	149 678
Rubinola	60,6	133 912
Päron		
Totalt i riket	196,2	268 246
Varav Clara Frijs	75,3	103 802
Carola	26,8	37 166
Alexander Lukas	22,6	35 669
Conference	21,6	25 609
Herzogin Elsa	11,7	16 133

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.6

Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Växtslag	2008			2011		
	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000-tal	Antal företag ¹	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000-tal	Antal företag ¹
<i>Köksväxter</i>						
Gurka	545 912	20 468 ²	179	605 671	26 802 ²	159
Hallon	1 928	2 ²	3	5 931	32 ²	9
Jordgubbar	52 480	234 ²	16	45 870	241 ²	14
Kruksallat	44 119	13 925	13	69 909	25 920	8
Annan sallat	57 388	6 622	21	47 455	3 334	12
Kryddväxter	90 730	30 534	36	77 075	25 869	28
Melon	6 198	38 ²	19	6 005	35 ²	12
Tomat	370 083	16 223 ²	198	349 413	13 543 ²	176
Övriga köksväxter	30 121	..	55	15 395	..	49
Summa köksväxter	1 198 959	..	309	1 222 724	..	275
<i>Snittblommor</i>						
Alstromeria	613
Krysantemum	5 485	204	12	..	50	5
Ros	17 180	3 216	8
Övriga snittblommor	16 632	199	16	..	647	8
Summa snittblommor	39 910	3 636	31	..	2 568	15
<i>Lökblommor till snitt</i>						
Narciss	..	456	83	..	336	46
Tulpan	..	125 727	122	..	152 428	82
Övriga lökblommor	..	501	13	..	11	5
Summa lökblommor till snitt	..	126 685	134	..	152 776	88
<i>Krukväxter</i>						
Azalea	..	958	14	..	954	15
Begonia	..	2 471	102	..	2 728	112
Cyklamen	..	1 017	70	..	1 141	55
Gröna växter	..	744	38	..	747	29
Hortensia	..	262	11	..	298	13
Impatiens	..	907	117	..	955	85
Julstjärna	..	5 669	118	..	3 576	88
Kalanchoe	..	6 387	20	..	2 528	8
Krysantemum	..	3 749	25	..	1 001	19
Marguerite	..	2 730	140	..	1 729	108
Pelargon	..	10 573	346	..	9 609	289
Praktpetunia, stor och småbladig	..	1 452	220	..	1 108	153
Primula	..	1 008	33	..	921	20
Saintpaula	..	796	17	..	1 192	16
Övriga krukväxter	..	3 170	180	..	3 772	142
Summa krukväxter	..	41 892	389	..	30 121	332
<i>Övrigt</i>						
Lökblommor i kruka	..	13 201	198	..	17 518	140
Utplanteringsväxter	..	44 276	422	..	45 050	362
Sticklingar eller plantor för vidare kultur	..	86 249	103	..	183 445	128

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

2) Gurka, hallon, jordgubbar, melon och tomat redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000-tal.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.7**Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1990–2011***Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames*

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008	2011
Köksväxter								
yta, 1 000-tal m ²	1 774	2 048	1 349	1 453	1 551	1 329	1 199	1 223
antal företag	566	607	517	462	429	351	309	275
Snittblommor								
kvantitet, 1 000-tal	17 271	11 383	3 805	3 636	2 568
antal företag	228	211	134	90	64	45	31	15
Krukväxter								
kvantitet, 1 000-tal	46 347	49 835	47 451	48 511	48 361	40 923	41 892	30 121
antal företag	697	765	630	608	619	514	389	332
Löklblommor								
kvantitet, 1 000-tal ¹	122 488	126 919	116 806	116 144	128 700	130 209	139 886	170 294
antal företag	467	487	383	..	388	300	204	151
Utplanteringsväxter								
kvantitet, 1 000-tal	70 410	68 487	64 759	63 101	65 017	60 882	44 276	45 050
antal företag	846	916	779	705	690	582	422	362
Sticklingar och småplantor								
kvantitet, 1 000-tal	117 605	180 675	144 965	176 556	169 711	86 282	86 249	183 445
antal företag	326	709	216	203	227	167	103	128

1) Uppgifter för både löklblommor/snitt och i kruka.

Källa: Jordbruksverket och SCB.